

ODUGLIGT LAND BLIR PLATS FÖR LEK

2015-04-10

Av: Movium

Foto: Anna Lenninger

I det hårt exploaterade Nederländerna är naturlekplats ett begrepp och nya lekplatser byggs också upp som naturmiljöer och med naturmaterial, och inte enbart som de konstgjorda leklandskap som anläggs i Sverige i dag. Marken som används är ett stycke land som inte duger att bygga stad på med personal som initierar verksamheter med utgångspunkt från den natur som finns på platsen. Kontrasten mellan förskolorna i Köpenhamn och lekplatsen i Amsterdam är i det närmaste total.

En häger rätar just på sin långa hals och sväljer en groda. Nyss stod den på helpänn, orörlig och hopskjuten bara ett par meter från samlingsplatsen där människor håller på att laga sopplunch över öppen eld och baka pizzor i het lerugn. Den här fågeln är van vid att jaga nära människor på Natuurspeeltuin Het Woeste Western, på svenska Naturlekpark Vilda Västern, i Amsterdam.

Lekparken ligger på en 30 000 m² stor fläk norr om Westerpark nordväst om Amsterdams centrum. Längs två sidor gränsar Het Woeste Western mot järnvägsbankar och tät tågtrafik, längs den tredje sidan löper en cykelväg. Parken utgörs av vattenfyllda kanaler, ett hav av vass, öppna ängar, hamlade pilträd och uppvuxna pilar mot banvallarna. I mycket påminner parken om ett landskap typiskt för regionen och som bildats genom att människor under många hundra år dränerat bort vatten från de översta jordlagren för att skapa betesmarker åt kreaturen. Genom vassen löper ett nät av stigar som binds samman via hängbroar, spänger och flottar. Fler än 50 000 människor från hela Amsterdamregionen besökte naturlekparken 2013. Het Woeste Western öppnade 2010, men redan tidigare fanns här en lekplats, som dock användes av vinddrivna vuxna i stället för av barn.

Marken ägs av staden Amsterdam, men verksamheten drivs i regi av den ideella stiftelsen Hart voor de Natuur, i svensk översättning "Hjärta för naturen", som startades av Martin Hup, en före detta biologilärare som tröttnat på att arbeta inom skolan. Martin Hup och hans kollegor har inte förändrat landskapet i förhållande till hur det var tidigare, men ser till att broar, flottar och andra redskap är hela och funktionsdugliga. Ett par solceller sticker upp över vassen som tecken på intresse för alternativ energiteknik.

Den avgörande skillnaden enligt Martin Hup – det som på så kort tid gjort naturlekplatsen populär – är att det finns en stabil organisation och pålitlig verksamhet. Varje dag, året runt finns det personal på plats mellan klockan elva på förmiddagen och sex på kvällen, och under denna tid brinner lägerelden vid parkens entré mot cykelvägen. Här finns en liten byggnad med toalett, enkelt kafé, samlingsrum och kontor för parkpersonalen. Martin Hup låter ana att han tycker att stadsdelen kunde satsat på ett enklare och billigare hus än det som byggdes, men understryker hur viktig en byggnad är – ett basläger. Ett stycke mark, en byggnad och bra personal; det är grunden för en bra lekplats, tillägger han.

– Vår uppgift är att tillhandahålla en miljö – fysisk så väl som social – som ger möjlighet för barnen att leka fritt i hela parken. Barn över sju år ska kunna försvinna in i landskapet bortom föräldrarnas synfält och alla ska känna sig trygga

med det. De ska kunna förlora sig själva för en tid och upptäcka den lekvärld som finns i landskapet, samtidigt som föräldern trivs med att vara i närheten av parkhuset med en kopp kaffe – barn i Amsterdam får inte röra sig så fritt på egen hand att de själva kan ta sig till parken. Yngre barn måste alltid ha med sig en ansvarig vuxen in i parken, och de äldre barnen måste visa upp ett godkänt simcertifikat innan de får röra sig på egen hand – i Nederländerna finns en väl utvecklad simskola och simkunskapen är mycket god. De barn som kommer till Het Woeste Westen är mellan fyra och elva år, flest är de mellan sju och åtta år.

Hart voor de Natuur har som mål att etablera och utveckla förutsättningar för ett natur- och miljöengagemang bland Amsterdams olika befolkningsgrupper, också de med annat ursprung än det holländska.

– Men, säger Martin Hup, det räcker inte med "natur" för att locka barnen att till exempel vara med i våra olika fritidsaktiviteter. Det behövs också "äventyr", poängterar han. Som att gå vilse, göra upp eld, klättra i träd, bygga en flotte och en koja, hoppa i lera, göra en pil och båge. Eller för den delen en slangbåla.

- [Boverkets allmänna råd \(2015:1\) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet](#)

Denna text är hämtad ur Tidskriften STAD nr 8, 2015, med temat Kampen om utrymmet – vem får ta plats i det offentliga rummet? Köp detta nummer av STAD [här](#)>